

Алтинбаєва Л.М.

Українська мова, 8 клас

Дата: 28.11.2023

Тема: Неозначено-особові і безособові речення

Мета: дати поняття про неозначено-особові та безособові речення, пояснити, способи вираження присудка з неозначено-особових і безособових реченнях; формувати вміння впізнавати такі речення, визначати в них головний член та другорядні члени; розвивати логічне мислення, увагу, пам'ять, виховувати вміння працювати самостійно.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Хід уроку

I. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

Дати усні відповіді на питання.

- Які речення називаються односкладними?
- Які є види односкладних речень.

II. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАННЯ

Творче спостереження

У якій з колонок подано двоскладні речення, у якій – односкладні? На яку дію вказують присудки в односкладних реченнях? Чи стосується виражена присудками дія конкретних осіб?

Деякий час їхали мовчки.

Дівчата деякий час їхали мовчки.

Три дні дали на роздуми мені.

Три дні вони дали на роздуми мені.

Нас зустрічають хлібом-сіллю.

*Господарі зустрічають гостей
хлібом-сіллю.*

III. УСВІДОМЛЕННЯ ТЕОРЕТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Вивчення теоретичного матеріалу.

Неозначено-особові речення

У неозначено-особових реченнях дійова особа мислиться неозначено, а вся увага зосереджується на самій дії, її результаті та наслідках.

Мене везуть у царство трав, річок і таємничих озер.

Присудок у неозначено-особових реченнях виражається дієсловом у **3-й особі множини теперішнього, минулого і майбутнього часу.**

Наш виступ покажуть по телевізору).

У неозначено-особове речення не можна ввести підмет, бо тоді воно втрачає своє узагальнююче значення.

Безособові речення

Безособовими називають односкладні речення з головним членом у формі присудка, який означає процес, дію, стан, що не мають виконавця або відбуваються незалежно від нього. У таких реченнях не може бути підмета.

Намело снігу. Немає ні смутку, ні горя. Треба ставити перед собою реальну мету.

Безособові речення вживаються переважно в художньому й розмовному стилях. Вони повідомляють про явища природи, світу, фізичний і психічний стан людини, можливість/неможливість дії, відсутність кого- або чого-небудь.

Безособові речення — це такі односкладні речення, головний член у яких — присудок — означає дію (стан), що їх мислимо незалежно від особи, активного діяча.

Підмета в таких реченнях не може бути, оскільки вказана в них дія (стан) не передбачає виконавця:

Козацькому роду нема переводу.

Безособові речення

Семантика:

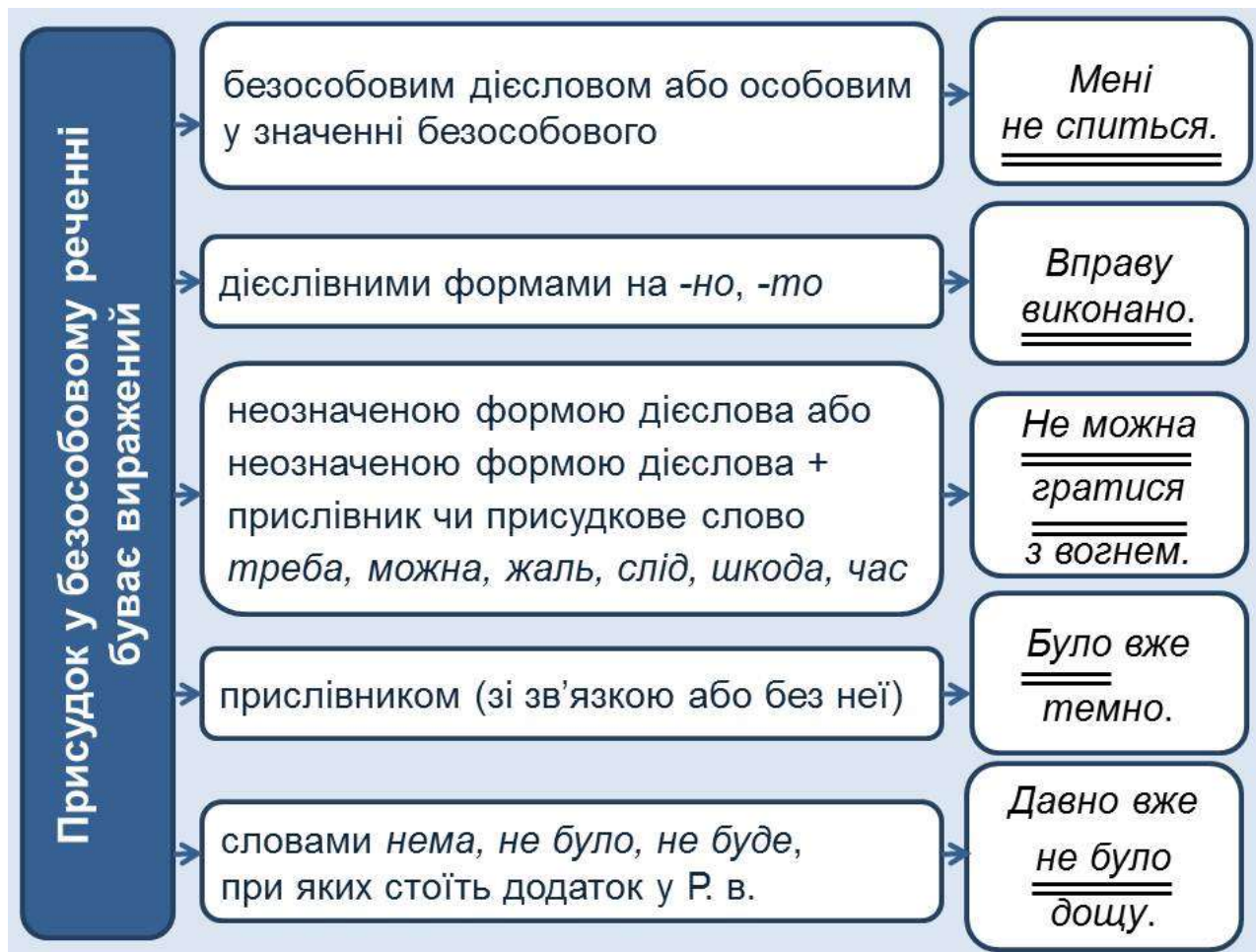
дія, стан, процес
мисляться
незалежно
від особи-
виконавця чи
носія. Головний
член узагалі
не передбачає
будь-якого
виконавця

Стилі

використання:
художній,
публіцистичний,
розмовний;
рідше —
науковий,
офіційно-діловий

Роль у тексті:

передати
емоційний стан,
емоційно-
експресивні
відтінки, а також
значення
необхідності,
категоричності

2. Конструювання речень.

Утворіть письмово за зразком безособові речення, трансформували подані синтаксичні конструкції. Укажіть спосіб вираження головного члена

Зразок. Трипільці відтворили досконалий тип української печі. -
Трипільцями відтворено досконалий тип української печі.

1. Володимира Вернадського назвали громадянином Усесвіту.
2. Своїми відкриттями В.Вернадський істотно збагатив сучасну науку.
3. В.Вернадський створив комісію з вивчення природних сил України і наукову школу з біогеохімії.
4. У найтяжчі для України роки (жовтень 1917 - березень 1921) В.Вернадський зробив дуже багато.

3. Творча робота.

Скласти розповідь про сім'ю із 7-8 неозначено-особових речень, у яких головними членами виступали б слова: люблять; зустрічають; навчають; святкують; співають; готують.

4.

Перепишіть, з'ясуйте в наведених безособових реченнях способи вираження головних членів.
Надпишіть над реченнями відповідний код.

Прибрати квітами робітничу їдальню. (І. Ле)
До Калинівки вже недалеко. (В. Собко)
Остапові не спалося. (М. Коцюбинський)
Мрячило вранці другого дня. (А. Головка)

Код для відповіді:

- ① — безособове дієслово;
- ② — особове дієслово в безособовому значенні;
- ③ — дієслівна форма на -но, -то;
- ④ — інфінітив; ⑤ — прислівники; ⑥ — складена форма присудка.

5.Творче конструювання

Перепишіть, з'ясуйте в наведених безособових реченнях способи вираження головних членів. Надпишіть над реченнями відповідний код.

Пахло прив'ялим полином. (Л. Первомайський)

Туди було викликано всіх видатних фахівців. (Яків Баш)

Синім холодом віє від трав. (В. Сосюра)

Та що ж тобі дати? (М. Коцюбинський)

Код для відповіді:

- ① — безособове дієслово;
- ② — особове дієслово в безособовому значенні;
- ③ — дієслівна форма на -но, -то;
- ④ — інфінітив; ⑤ — прислівники; ⑥ — складена форма присудка.

IV. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ Й УЗАГАЛЬНЕННЯ ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК.

1. З'ясуйте, чи називаються виконавці дій в неозначено-особових реченнях.
2. Поміркуйте, у яких стилях мовлення здебільшого вживаються означено-особові речення.
3. Яку роль виконують означено-особові і безособові речення у художньому стилі мовлення.

V. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1.Завдання

Виписати з художньої літератури 6-7 односкладних неозначено-особових речень.

2. Завдання

Домашнє завдання

Написати твір-мініатюру «Осінь у рідному краї» або описати свої враження від споглядання фотоілюстрації «На узліссі», використовуючи безособові речення.

3. Сфотографувати письмову роботу та надіслати мені на освітню платформу для дистанційного навчання HUMAN або на електронну адресу altinbaeva_1_m@school55.pp.ua